

Sieruien: plezier voor twee

Sieruien of Alliums zijn mooie bloembollen voor onze tuin. De bloemen bestaan vaak uit een heleboel kleine bloemetjes die samen een bol vormen. Na de bloei behouden veel soorten een mooi silhouet. Alliums zijn ook zeer aantrekkelijk voor insecten, waaronder vele vlinders. Ieder klein deelbloemetje produceert namelijk nectar, een belangrijke voedselbron voor vlinders. Zowel dag- als nachtvlinders zullen van de nectar drinken.

Tekst:
Welmoed Huisman
Robina Tuinen

Een sierui zou geen ui zijn als je er niet af en toe van moet huilen. Allereerst is het vaak lelijke blad een probleem. Zodra de bol bloeit, mag dit gelukkig afgeknipt worden. Of plant de bollen tussen andere planten, zoals Hosta of Nepeta, die het lelijke blad van de sierui zullen overgroeien. Ten tweede is het voor een vlinderliefhebber niet leuk als je net een blauwtje op een *Allium giganteum* ziet zitten en er een keizerlibel voorbyschiet die 't blauwtje grijpt om op te peuzelen. Gelukkig houden de meeste vlinderenthousiastelingen ook van libellen en van de natuur in het algemeen, want dit leed is moeilijk te voorkomen. Een derde probleem doet zich voor bij *Allium sphaerocephalon*, ook wel trommelstokje genoemd. In tegenstelling tot wat zijn naam doet vermoeden staat dit uitje niet altijd sterk rechtop. Het valt om, op zoek naar de zon. Een open zonnige plek, op droge, redelijk arme grond geeft de beste stengels. Ook kunt u de bollen tussen stevige buurplanten zetten.

Uit het voorgaande blijkt wel dat je meer plezier hebt van sieruien als je ze combineert met specifieke vaste planten. De vlinders hebben er ook meer plezier van,



Bedenk bij deze foto hoe groot een atalanta is en u ziet het formaat van de Globemaster voor u.

mits de combinatieplanten goede nectarleveranciers voor hen zijn. Zelfs voor libellen is het prettig als er meer insecten (lees: potentiële prooien) worden aangetrokken door naburige planten. Hieronder volgen dan ook enkele soorten Alliums met combinatiesuggesties.

Allium aflatuense 'Purple Sensation' is een van de bekendste sieruien. Hij heeft een dieppaarse bol met een doorsnede van 12-14 cm. De stengel is 60-80 cm hoog. Hij bloeit in mei en juni in de zon of halfschaduw. Heeft u een plekje op doorlatende grond met 4 tot 6 uur zon, dan kunt u deze allium combineren met aster, hosta, judaspenning (*Lunaria*) en damastbloem (*Hesperis*). Met deze combinatie heeft u grote kans leden van de familie van de witjes te lokken. Ziet u een gaderd witje of oranjetipje onrustig vliegen bij de *Hesperis* of de *Lunaria*, let dan op! De kans bestaat dat het een vrouwtje is dat een wit puntig eitje gaat afzetten onder een blad of bloemknop.

De volgende variëteiten zouden de grote broers van de 'Purple sensation' kunnen zijn.

Allium 'Globemaster': een grote purperviolette bol van 25 cm doorsnede op een stengel van 130 cm hoogte. Bijna te groot om mooi te zijn. Gelukkig wordt het formaat met de jaren handzamer; 12 cm doorsnede en 90 cm hoog. Hij bloeit vanaf begin juni langdurig. 'Globemaster' heeft dezelfde combinatiemogelijkheden als *Allium giganteum*.

Allium giganteum is een purperviolette bol van 12-15 cm doorsnede op een stevige stengel van 130 cm hoogte. Een bol bestaat uit meer dan 100 kleine bloempjes, gevuld met nectar. Niet vreemd dus, dat vlinders deze bol weten te vinden. Hij bloeit in juni, soms ook nog in juli. De bol zelf kan op een droge plaats staan. Maar samen met geranium 'Rozanne', Verbena en vingerhoedskruid is een zonnige plaats op doorlatende, licht vochthoudende grond beter. In de beroemde 'gravel garden' van Beth Chatto in Engeland staan veel soorten Alliums. De graveltuin krijgt nooit extra water, maar toch weten vele planten de droge periodes te overleven, waaronder *Allium sphaerocephalon*. Smal grasachtig blad, een stengel van 60 cm met erop een eivormige roodpaarse bol. Beth Chatto heeft in haar graveltuin deze bol gecombineerd met *Gaura* en *Verbena*. Enorm veel vlinders en andere insecten worden in haar tuin naar deze inheemse bol gelokt. Denk aan kleine vos en dagpauwoog, maar ook diverse zandoogjes houden van deze bloembol. Gecombineerd met *Verbena*, vedergras (*Stipa*) en *Gaura* is de beste verhouding tussen de planten: dertig



Welmoed Huisman

een waardplant voor vele vlinders, waaronder icarus-blauwtje, groentje en sint-jansvlinder.

Als u geen plaats meer heeft voor nieuwe beplanting, probeer dan eens enkele bollen tussen uw bestaande planten. Het is vooral mooi als u de Alliums in losse groepen door de borders verspreidt. Let op de hoogte van de vaste planten en kies bollen die 10-40 cm hoger worden.

U kunt de bollen planten van eind september tot half december. Er is altijd een mogelijkheid om uzelf en vlinders een plezier te doen!

Hesperis matronalis alba.

Alliumbollen, drie Verbena, zeven Stipa en drie Gaura. Mooi om ervoor lavendel te zetten. Deze planten staan graag op een zonnige, open plek in doorlatende grond. Last but not least de *Allium senescens*, die in Engeland de beste vlinderlokkende allium genoemd wordt. Deze heeft lilaroze bloemen met smal blad dat het hele seizoen mooi blijft. Hij is inheems in Europa, waar hij op droge stenige plaatsen groeit. In een rots- of grindtuin zal deze bol zich dan ook zeker thuis voelen. Een mooie rotstuin kunt u maken met oregano, tijm en gewone rolklaver (*Lotus corniculatus*). Deze laatste is

Een uitgebreide versie van dit artikel is te vinden op www.robinia-tuin.nl

Geraadpleegde literatuur

- Crafer, Tim (2005). Foodplant list for the Caterpillars of Britain's Butterflies and Larger Moths. Atropos.
- Pavord, Anna (2009). Bulb. Octopus Publishing Group 2009.
- Waring, P. en Townsend, M., Nachtvinders: veldgids Nederland en België. Tirion 2006/2007.
- Wynhoff, I., Van Swaay, C. en Van der Made, J. (1999). Veldgids Dagvlinders. KNNV Uitgeverij/De Vlinderstichting. ●

Alliumsoorten en hun combinatieplanten
Allium aflatuense 'Purple Sensation'
<i>Lunaria rediviva</i> (vaste judaspenning, zachtlila bloem, h90, bl 5-6) $\phi \phi \text{ F}$
<i>Hosta 'So Sweet'</i> (hartelie, groen blad met crèmewitte rand, witlila bloem, h60, bl 7-8) F
<i>Hesperis matronalis</i> (alba) (damastbloem, lilaroze of witte bloem, h70, bl 5-6) $\phi \phi \text{ F}$
<i>Aster frikartii</i> 'Mönch' (herfstaster, lila-paarse bloem, h70, bl 8-10) $\phi \text{ F}$
Allium 'Globemaster' of Allium giganteum
<i>Digitalis purpurea</i> 'Sutton's Apricot' (vingerhoedskruid, lilaroze (abrikoos), h150, bl 6-7) $\Delta \Delta \text{ F}$
<i>Verbena bonariensis</i> (paarse bloemschermpjes op lange stelen, h140, bl 7-9) $\phi \Delta \text{ F}$
<i>Solidago</i> 'Golden Mosa' (guldenroede, gele bloempluim, h70, bl 7-8) $\phi \Delta \Delta \text{ F}$
<i>Geranium</i> 'Rozanne' (ooievaarsbek, blauwe bloemen, h 30, bl 70) $\phi \Delta \text{ F}$
Allium sphaerocephalon
<i>Verbena bonariensis</i> (paarse bloemschermpjes op lange stelen, h140, bl 7-9) $\phi \Delta \text{ F}$
<i>Gaura lindheimeri</i> (prachtkaars, witte ijle bloemen, h90, bl 7-10) F
<i>Stipa tenuissima</i> (vedergras, zilverwitte bloeipluimen, h60)
<i>Lavandula angustifolia</i> 'Hidcote' of 'Silver Blue' (lavendel, h45, bl 6-7 of 6-8) $\phi \Delta \text{ F}$
Allium senescens
<i>Origanum laevigatum</i> 'Herrenhausen' of 'Hopleys' (oregano, purperroze bloei, h50, bl 7-9) $\phi \Delta \Delta \text{ F}$
<i>Thymus serpyllum</i> (tijm, paarsroze bloei, h15, bl 6-9) $\phi \Delta \Delta \text{ F}$
<i>Lotus corniculatus</i> (rolklaver, gele bloemen, h20, bl 5-8, niet bemesten!) $\phi \phi \Delta \Delta \text{ F}$
Symbolen :
ϕ = waardplant dagvlinder; Δ = waardplant nachtvlinder
ϕ = nectarplant dagvlinder; Δ = nectarplant nachtvlinder
F = nectarplant zweefvliegen/bijen/etc. (potentiële prooi voor libellen)
h80 = plant is 80 cm hoog
bl 7-9 = plant bloeit van maand 7 tot in maand 9 (juli tot in september)



Welmoed Huisman

Allium sphaerocephalon of trommelstokje.



Welmoed Huisman

Kleine vos op Verbena.